

16

nt

naš tednik

DANES v TEDNIKU

Popis prebivalstva
v Sloveniji
stran 2

Od svinca na poti
k novi tehnologiji
stran 3

Visok poraz SAK-a
stran 8

Predsednik gospodarskega odbora NSKS Fridi Sabotnik je obiskal s so-
progo razstavišča na sejmu za gastronomijo in turizem —
GAST '81 v Celovcu

LETO XXXIII. — Številka 13

26. marca 1981

Cena 5.— šil. (7 din)

Poština plačana v gotovini

Celovec

P. b. b.

Erscheinungsort Klagenfurt

Verlagspostamt 9020 Klagenfurt

Končno: trg Antona Janežiča pred Slov. gimnazijo v Celovcu

Po dolgih debatah so se v glavnem odboru občinskega sveta v Celovcu le odločili, da se bo po želji Slovenske narodne skupnosti v Celovcu prostor pred Zvezno gimnazijo za Slovence preimenoval v trg Antona Janežiča. Preimeno- vanje se je nameravalo že leta 1979, pač pa so se tedaj socialisti bali za glasove. 7. oktobra 1979 so bile volitve v deželni zbor, FPÖ pa je tedaj tako ali tako glasovala proti preimenovanju trga. Tedaj so nam obljubljali, da se bodo o tej zadevi pogovarjali po volitvah, toda obljube so ostale prazne fraze.

Svojčas je za preimeno- vanje trga glasoval celo podpredsednik heimatdiensta dr. Th. Mayer. Letos pa bo resnica: glavni odbor občinskega sveta je sklenil, da bo mesto Celovec prostor pred Slovensko gimnazijo »krstilo« v trg Antona Janežiča. Župan Guggenberger je dejal, da se je ÖVP vedno zavzemala za predlog, ki je prišel iz vrst manjšin in da ni razumel nenavednega zadržanja frakcije SPÖ, ki je l. 1979 zaenkrat bila proti »Janežičevemu trgu«. Nenavadno zadržanje zaradi tega, ker je

prišel predlog v njegovo prezidialno pisarno od socialistov.

Anton Janežič je deloval sredi prejšnjega stoletja v Celovcu. Vsaj za desetletje je Celovec veljal za vseslovensko kulturno središče in to zlasti po zaslugi tedaj aktivnega slovnika in literarnega organizatorja Antona Janežiča, ki je prav v Celovcu polagal temelje moderne slovenskemu slovu in enotnemu slovenskemu pravopisu. Hkrati pa je s svojimi slovensko-nemškimi učnimi knjigami in slovarji gradil most razumevanja med obema narodoma.

POMLAD

Zaljubilo se je sonce
v zemljo.
S toplimi prsti
je božalo njeno obličje.
Zaživela je
v vigrednem čaru,
vzklika in
pela o lepoti.

Po sorazmerno hudi zimi je vsepovsod zavlada- la spet pomlad. Vse sili v naravo, otroci so že bili nabirati prve pomladanske rožice, NT pa objavlja dve pesnici Milice HROBAT, roj. Oraže, ki bo letos izdala zbirko svojih otroških pesmic.

ZAPOJ PESEM

Zapoj pesem,
ki je v tebi!
Opevaj rožo, tvoje sanje,
metulja, otroško čebljanje,
opevaj mene,
ali razkrivaj sebe —
zapoj o mladosti,
in vsa zemlja
bo pela s teboj
od radosti!

Jože Partl, predsednik Slovenske kmečke zveze:

Formalnosti ne smejo ovirati skupnega nastopanja kmetov

V nedeljo, 22. 3. 1981, je imela svoj redni občni zbor na Radišah Slovenska kmečka zveza. Ponovno je bil izvoljen za predsednika Jože Partl; podpredsednika sta Ludvik Lesjak in Nužej Wieser, tajnik Jože Mečina, blagajnik pa Rupert Reichman. Predsednik nadzornega odbora je ostal Anton Krušič. V živahni diskusiji je razložil izvoljeni zastopnik Skupnosti južnokoroških kmetov v Kmetijski zbornici Ignac Domej svoje delovanje kot kmečki zastopnik. Oviro pri bolj učinkovitem delu vidi Domej v tem, da nobena od osrednjih organizacij nima nastavljenih strokovnih moči v pomoč kmetom in so mu pri zastopanju interesov kmečkih ljudi na razpolago le lastne moči. Vsi navzoči so poudarili složnost in nujnost enotnega nastopanja pri letošnjih volitvah v Kmetijsko zbornico, kakor je to poudaril Anton Krušič.

Kmetijski šoli »Goldbrunnhof« okoli 10 mladih kmetov, da uvedejo tudi slovenščino, vendar je bil ta predlog ukinjen. Ignac Domej je poročal, da se že leta trudi, da bi »Kärntner Bauer« prinašal vsaj eno stran tudi v

Zbornični svetnik Ignac Domej

Predsednik gospodarskega odbora ZSO in predsednik Slovenskega šolskega društva, ki je lastnik Kmetijske šole v Podravljah, dipl. inž. Franc Einspieler, je zagovarjal trenutno mirovanje Kmetijske šole z maloštevilnimi prijavi in informiral navzoče, da ima Podraveljska šola še vedno pravico javnosti. Ni pa vedel ničesar povedati, kako bi Kmetijsko šolo spet poživili. Štefan Domej je poročal, da je letos zahtevalo v

slovenščini in da mu je predsednik Kmetijske zbornice Deutschmann zabrusil, da kaj takega sploh ne pride v poštev. Slovenska kmečka zveza bo tozadevno pismeno urgirala. Prav tako bo pismeno posredovala Zvezi slovenskih zadrug želje in kritike kmetov-odjemalcev.

Občnemu zboru je sledilo srečanje absolventov Kmetijske šole v Podravljah, ki so ga popestrili domači pevci z Radiš.

Velike poplave v Jugoslaviji — rekordna višina Save pri Beogradu

V vzhodnih predelih Jugoslavije so naraščajoče reke povzročile hudo škodo. Na desetisoče polj pod pšenico ali pripravljenih za spomladansko setev je pod vodo, vendar gre večidel za talno vodo, ker tokove velikih rek še obvladujejo z nasipi. Reke naj bi po napovedih naraščale še nekaj dni. Višina Save pri Beogradu je bila po uradnih podatkih rekordna — leta 1940 je imela isto višino — 715 centimetrov.

V vseh ogroženih občinah so uvedli izredno stanje. V nižjih predelih Beograda so poplavljeni nekatere ulice ter so morali preusmeriti promet. Ponekod v Beogradu je zemlja začela drseti, tako da so morali izseliti prebivalce iz nekaterih hiš. Telefonske linije so bile prekinjene, ogrožena pa je tudi preskrba s pitno vodo. Na vseh poplavljenih področjih je zdravstvena služba cepila prebivalstvo proti nalezljivim boleznim. Poplavljeni je okoli 60.000 hektarjev polj, v neposredni nevarnosti pa je še 40.000 hektarjev in blizu 3000 stanovanjskih hiš. Nad 1000 družin so že morali evakuirati. Po podatkih hidrometeorološkega zavoda Srbije glavna nevarnost šele prihaja.

Hydrocentrale Djerdap, Zvornik in Bajina bašta ne morejo obratovati s polno močjo zaradi visokih voda. Rečni promet od Šabca do Beograda so začasno ustavili.

»Primorska poje« na Trbižu

12. aprila ob 14.30 bodo priredili v veliki dvorani »Cristall« na Trbižu letošnji osrednji koncert »Primorska poje«, na katerem bodo sodelovali zbori iz Italije, Slovenije in s Koroške (»Podjuna« iz Pliberka in »Zarja« iz Železne Kaple).

Tiskarski mojster Lado Hajnžič tiska NT na novi »SORD«

Novi fotostavni stroj »compugraf«

Pri montaži: Emil Stingler, v ozadju Gregor Krištof in Lovro Sadjak

Od svinca na poti k novi tehnologiji

S sodelavci Mohorjeve tiskarne na »Intergrafiki '81« v Zagrebu

Vedno spet smo v zadnjih letih brali, da je kak časopis opustil star način tiska s premakljivimi črkami, ki jih je pred dobrih 500 leti iznašel Gutenberg in prešel na novodobno tehnologijo fotostavka in ofset tiska. Dobrih trideset let svojega življenja so tudi NT tiskali na svinčenih straneh. Lansko poletje pa je tudi NT presedlal na »computerje« in »module«, t. j. na fotostavek in ofsetni tisk. Vsaka dobra reč pač potrebuje svoj določen čas.

Seveda se je morala nekaj mesecev prej odločiti naša domača tiskarna, Mohorjeva družba, kjer se tiska NT od njene obnove, da vpelje v tiskarno novo tehnologijo. Vodstvo je moralo vložiti dosti kapitala, skrbi in naporov, saj je bilo s tem korakom treba obnoviti celotno tiskarno. Odločiti se je bilo treba za najbolj primerne stroje in preurediti prostore, da so bili primerni novim potrebam. Nekoliko je bila tiskarna tudi prisiljena, ker so nehali izdelovati stavne stroje, ker brez njih ne bi bilo mogoče izdelovati teksta za časopise in knjige, pa tudi svinčenih ročnih črk in linij je bilo vedno težje dobiti. Pa tudi obe veliki tiskarni v Celovcu sta se odločili za novo tehnologijo.

Kar zapovrstjo so prišli v tiskarno čisto novi stroji. Najprej vertikalna kamera in stroj za razvijanje filmov v temnico. Obenem tudi prvi compugraf-fotostavni stroj, ki nam nadomešča stare stavne stroje in zraven še ves črkovni material iz svinca v ročni stavnici. Za-

povrstjo sta prišla tudi mali »GTO« in veliki »SORD«, ofsetna tiskarska stroja. Sledile so naprave za kopijo ofsetnih plošč in montažne mize, na katerih se odslej ne stavijo in lomijo, ampak le še montirajo filmi na montažne folije, t. j. predloga za tisk, katera se potem prenese na ofsetno ploščo.

Dober delež, da so vsi ti novi stroji zaživel, pa so doprinesli tudi uslužbenci v tiskarni. Vložili so nekaj prostih sobot in ur po svojem delovnem času in obiskali tečaje, ki jih je razpisal sindikat tiskarjev in delovni urad prav za te poklice. Iz navadnih tiskarjev so po še enem učnem izpitu postali ofset tiskarji. Ročni in strojni stavci pa so se morali začeti poslavljati od strojev in orodja, ki so jim v dolgih letih postali skoraj tovariši. Namesto mernika, pincete in šila, čolnov in vsakovrstnih črk so dobili v roke škarje, skalpel, lupo, čopič in še vrsto drugega orodja. Stavne regale so nadomestile montažne mize in namesto svinčenih vrst in črk so dobili v roke filmski trak in iz tega so morali narediti stavek oz. montažo za tisk. Prav tako pa se je bilo treba priučiti fotografiranja slik in risb, retuširanja in kopiranja ofsetnih plošč.

Z dobršno mero treme in tudi skrbjo je čakalo vodstvo Mohorjeve družbe in posebno tiskarne prav tako pa tudi uslužbenci sami in uredniki na prve proizvode nove tehnologije. Zdaj po nekaj mesecih se že vidijo pozitivni rezultati vsega truda in naporov. Časopisi in knjige so po-

stali dosti bolj pisani. Dosti več fotografij in več je barvnega tiska. Dosti bolj čisti pa so tudi delovni prostori. Saj v montažnih prostorih ni treba več nobene barve in tudi nobenega olja ali masti. Le oči nekoliko bolj trpijo, ko je treba vedno gledati v od spodaj razsvetljeno stekleno ploskev na montažni mizi ali pa rdečo luč v temnici pri kameri.

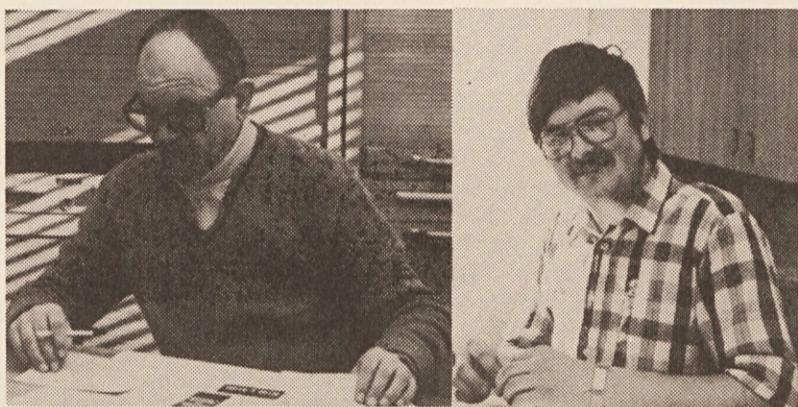
Od nekdanje ročne stavnice je ostalo le še nekaj regalov na koncu nekdanje strojnice in en stavni stroj se le še od časa do časa zavrti. Padanje matric se sliši kot bi sanjal. Potekla je svinčena doba v naši tiskarni.

Kot priznanje za ves ta pozitivni trud in ker smo ravno pred kratkim spravili ves odvišen svinec iz tiskarne, so bili vsi uslužbenci v tiskarni in tudi urednik NT povabljeni na ogled letošnje INTERGRAFIKE v Zagrebu, razstave, kjer razstavljajo vso to novo tehnologijo komputerjev, ki vedno bolj nadomešča nekdanjo mehaniko. Ta razstava je bila za nas potrdilo, da je MD ubrala pravo pot in nam uslužbencem nabavila dobro orodje.

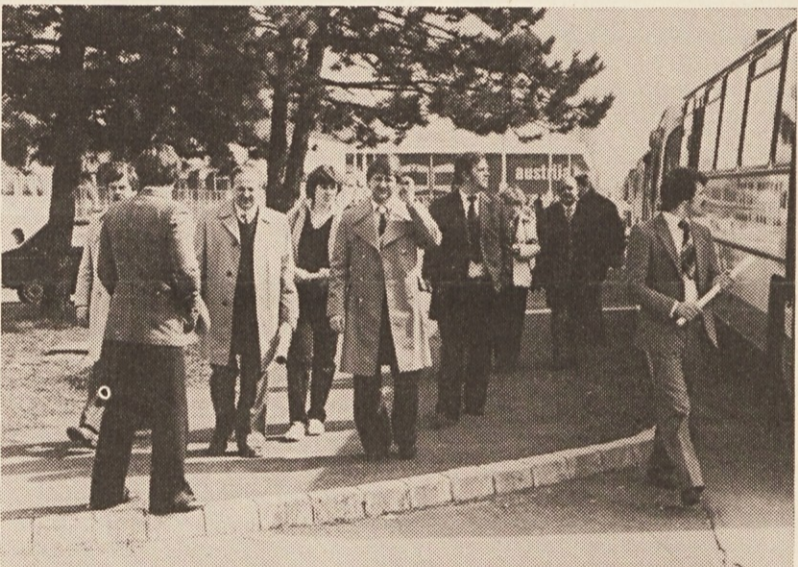
Z dobrim kosilom in vinom ter ogledom starega mesta in stolnice z Bistriško Materjo božjo smo zaključili zagrebški obisk, ki bo ostal sigurno vsem v dobrem spominu.

Text je pripravil Franc Rehsman, slike pa Emil Stingler

Urednik NT zalaga z drugim »materialom« reprofotografa Jožeta Ottowitza

Najstarejši in najmlajši sodelavec: 33 let pri Tedniku — Vitos Starc in 6 let — Maksi Reckar

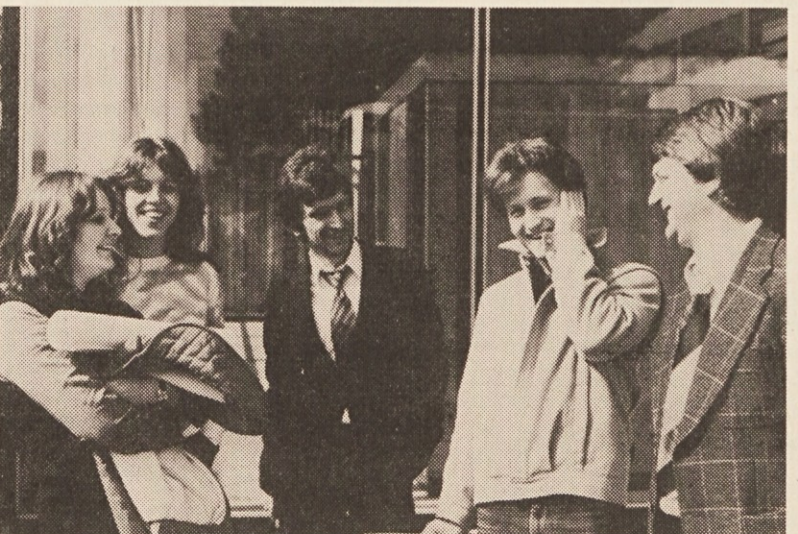
Vodja tiskarne Hanzi Isop (sredina) s sodelavci na zagrebški razstavi

Miša, Pavla in Anica — nežne cvetke v tiskarni

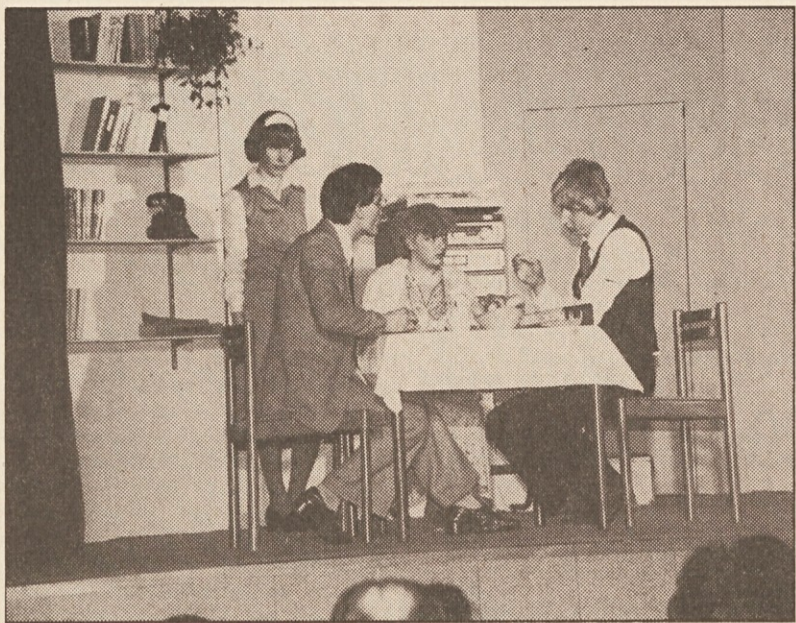

Vodja mohorjevih obratov dr. Toni Koren v živahnem pogovoru s sodelavci

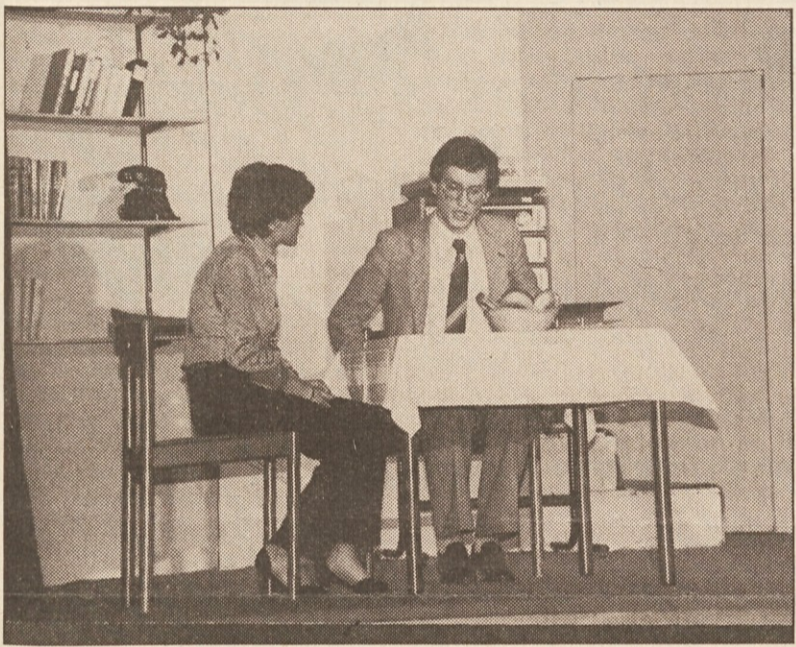

Fotostavca Gregej Krištof in Jože Blažej tokrat v središču pozornosti

Dva prizora iz igre »Namišljeni zdravnik«. Šentprimoški igralci so s to igro razveselili staro in mlado. Dvorana kulturnega doma v Šentprimozu je bila nabito polna. Upajmo, da bodo igralci poneli to igro tudi v druge slovenske kraje. Nastopajoči so igro uprizorili doživeto, kar priča, da so se temeljito pripravljali. Igralcem želimo pri nadaljnjih nastopih mnogo zadovoljstva in uspeha.

Gustav Januš v »Neue Zürcher Zeitung«

Priznani švicarski dnevnik »Neue Zürcher Zeitung« je objavil pred tednom dni v svoji literarni prilogi 6 pesmi našega rojaka Gustava Januša v prevodu Petra Handkeja, ki piše v svojem uvodu m. dr.: »... značilnost koroških Slovencev na sploh je že od pamtliveka, da ne merijo svoje zgodovine po

vladajočih temveč po svojih pesnikih. Nimajo, kot ostali Avstrijci, obdobje tega in tega Jožefa ali cesarja Franca Jožefa, temveč obdobje Prešerna, obdobje Cankarja itd. To je bila od rane mladosti, tudi s strani mojih slovenskih starih staršev, ki so komaj brali, moja velika slovenska slika zgodovine.«

MI ZA VAS

PIŠE MIHA ZABLATNIK

Obvezno zavarovanje kmetov pri dvojni zaposlitvi

Od 1. 1. 1980 naprej dvojna zaposlitev ni več vzrok za oprostitve od obveznega zavarovanja po zakonu za socialno zavarovanje kmetov (BSVG). Do 31. 12.

1980 je bila še dana možnost, da so se te obveznosti oprostiti vsi tisti, ki so bili že v letu 1979 dodatno zaposleni. Sedaj take oprostitve niso več možne.

Obvezno zavarovanje soproge(a):

Pri zakoncih, ki vodijo en in isti obrat na skupni račun in odgovornost, je po BSVG upokojevalniško zavarovan vedno le eden od zakoncev. Pri čistih kmetih (Vollerwerbslandwirt) je to mož (kmetici se v tem slučaju ne štejejo zavarovalniška leta za upokojevalniško — Pensionsversicherungszeiten). Soproga je v smislu zavarovanja za kmečko

upokojevalniško zavarovanje, če je soproga

— obvezno zavarovan kot delojemalec po ASVG ali kot obrtnik po GSVG ali če dobiva od ene teh zavarovalnic že upokojevalniško;

— zaposlen kot uradnik in ima kot tak pravico do upokojevalne oz. jo že dobiva;

Gost v Našem tedniku

TEREZIJA MAJAR:

»Žebarimo po svovenjki«

31. julija bo minilo 90 let, odkar je umrl v Pragi naš narodni buditelj, duhovnik in pisatelj Matija Majar-Ziljski. Bil je privrženec ilirskega gibanja, zavzemal se je za vseslovanstvo in zbiral slovensko ljudsko blago. Matija Majar-Ziljski predstavlja z Urbanom Jarnikom in Francetom Grafenauerjem tisto trojico naših prednikov z Ziljske doline, ki so najmočnejše vplivali na razvoj naše najnovejše zgodovine. Nekaka priprava na 90-letnico je bil obisk pri Tereziji Majar v Bitenčah pri Goricah v Ziljski dolini, kjer je bil Matija Majar-Ziljski tudi doma.

NT: Gospa Majar, Vi ste vdova po nečaku Matije Majarja. Sicer ste se šele rodili 8 let po Majarjevi smrti, najbrž se pa še spominjate pripovedovanj o njem.

Terezija Majar: Pri nas je bila le kajčca, ki ni imela nič. Stric Matija so morali peš hoditi v celovško šolo, kjer so z učenjem drugih služili svoj vsakdanji kruh za šolo. Bili so zelo pametni, so mi pravili domači.

NT: Živite tu na skrajnem robu jezikovne meje. Še kdo govori pri vas slovensko?

Majar: Ta stari že še »žebarimo po svovenjki«, pač po domače. Prej so lepše govorili, zdaj se pač vse meša. Otroci pa nič ne zastopijo več po domače.

Dunajski krožek o delovanju Slovenskega znanstvenega inštituta

Na 31. Dunajskem krožku, ki se je v prijetnih, pustno okrašenih prostorih gostilne Weidinger zbral v petek, 20. februarja, je bil povabljeni predavatelj to pot dr. Augustin Malle, direktor SZI v Celovcu. V svojem obširnem, dobro pripravljenem referatu je ta prikazal delovanje in načrte te važne slovenske ustanove na Koroškem od prvih začetkov do danes. Prvo pobudo je tudi v tem primeru nudil Klub slovenskih študentov na Dunaju, kjer so se že leta 1965 izdelali načrti društva tki. Koroške slovenske skupnosti, kar naj bi predstavljalo podlago za organizirano znanstveno delo. Važno je bilo pri tem, da

je Zveza slovenskih organizacij marca 1965 vključila ta načrt v svoj akcijski program. Seveda o znanstvenih prizadevanjih med koroškimi Slovenci lahko govorimo že prej, npr. pri Urbanu Jarniku, razen tega je že pred prvo svetovno vojno bilo ustanovljeno Zgodovinsko društvo za Slovence na Koroškem, ki pa se zaradi vojnih razmer ni moglo razvijati. Dejansko ustanovitev Slovenskega znanstvenega inštituta na Koroškem je določil občni zbor Zveze slovenskih organizacij v decembru leta 1975. Sedanji direktor SZI dr. Augustin Malle je takrat dobil nalogo, da bi uredil arhivsko gradivo, vodil in organiziral študijsko knjižnico, ki je sicer v neurejeni obliki že obstajala. Pripravil se je ustrezen katalog, saj se je izkazalo, da inštitut razpolaga z izredno dragocnim materialom, zlasti v zvezi z NOB. Veliko pa se je nabralo tudi gradiva z ustanovnega in drugih občnih zborov Slovenskega narodnega sveta. Važno pa je med drugim tudi gradivo, ki se nanaša na originalne osnutke za spomenico koroških Slovencev avstrijski vladi oktobra leta 1955. Pri ZSI obstaja od leta 1970 tudi poseben časopisni oddelek, ki sistematično izbira časopisne in druge tiskovne informacije. Tega vodi Teodor Domej, stalni sodelavec direktorja ZSI. Dokumentacija se ureja, t. j. katalogizira po kar 250 temah. Inštitut tudi vsak ponedeljek izda najnovejše tiskovne informacije od enega tedna v hektografrani obliki.

Izjeme pri obveznem zavarovanju:

Obveznega zavarovanja so oproščeni:

1. osebe, ki so zaposlene v kmetijstvu zgolj v okviru najemniških pravic za lovce ali ribiče, v kolikor z dohodki iz te dejavnosti ne krijejo pretežno svojih življenjskih potreb;
2. pripadniki redov in kongregacij katoliške Cerkve in ustanov Evangeličanske diakonije;
3. hčerka oz. snaha (Schwieger-tochter) kmetovalca, dokler njen soproga (sin oz. zet [Schwiegersohn] kmetovalca) na kmetiji glavnopoklicno dela;
4. notarji in kandidati za notarje.

NT: Ste tudi imeli »ras«, ziljsko narodno nošo?

Majar: Seveda, za praznike. Moževa babica pa so jo nosili še vsak dan. Tudi pri delu.

NT: Se še spominjate na Franca Grafenauerja?

Majar: Bil je doma zgoraj nad nami, kjer sem jaz doma. Seveda sem ga dobro poznala, ko sem tam »gor rastla«! Fejst človek je bil, pošten in pameten. Vedno je rekel o našem stricu: »Matija Majar pa jaz bi morala biti skupaj, bi pa vse bilo drugače z nami.« Zelo sta »držala vkup«, zelo dobra sta bila, stric pa Grafenauer!

NT: Kaj pa sta delala tu doma?

Majar: Rada sta bila med ljudmi, povsod je bilo dosti Franca Grafenauerja, ki se ga sama spominjam; na sejmih, veseljah in tudi v cerkvi. Kjer so pač bili ljudje, je bil tudi Grafenauer zraven.

NT: Rofeni ste l. 1899. Na kaj se najraje spominjate, ko mislite na svojo mladost?

Majar: Zelo rada sem pela in tako lepo je bilo, ko so fantje do jutranjih ur peli pod lipo. Če bi danes šel kdo ponoči na okno trkat, bi ga gvišno kdo »oncajal«. Če je tedaj kak p eb iz sosednje fare prišel vasovat, so ga domači vpregli v »kurtovc« in jih je moral peljati po vasi. To je bilo veselje!

tut je tudi zbral in znanstveno obdelal gradivo v zvezi s simpozijem o javnih občilih. Poleg tega je SZI izdal že več znanstvenih disertacij in razprav, kot npr. Vida Obid »O koroški literaturi po drugi svetovni vojni«, ali Janko Pleterski »O plebiscitu«. V načrtu so še druge publikacije, kot npr. »Nacionalno vprašanje v habsburški monarhiji« izpod peresa Frana Zwittera, ali knjiga dr. Ernsta Petriča o mednarodnem pravu. Hvalevredna je tudi podpora, s katero ZSI podpira in vzpodbuja raziskavanje študentov za seminarske naloge in disertacije.

Proti koncu svojega referata je dr. Malle še omenil, da SZI ugotavlja, da je med Slovenci na Koroškem premalo poglobljene diskusije. Posamezniki in ustanove so dokaj plodovite, kar se tiče nastanka novih konceptov, toda premalo se vprašujejo po vsebini. Čim več sodelovanja med organizacijami bi vodilo k podrobnejšim, boljšim rešitvam različnih perečih vprašanj.

V stvarni diskusiji, ki je sledila izvajanju direktorja SZI, so navzoči med drugim razpravljali tudi o odnosu ZSI do Slovenskega informativnega centra v Celovcu, ki ga vodi dipl. inž. Franc Kattnigg.

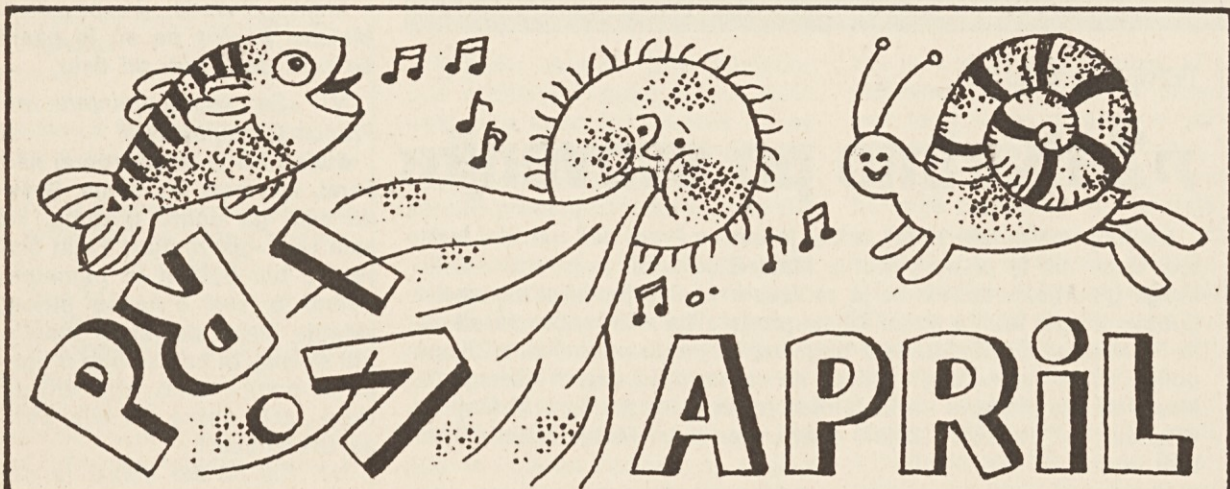
V petek, 27. 2. je na 32. Dunajskem krožku pomočnik direktorja Jugoslovanskega informativnega centra Zoran Andjelković spregovoril o pomembnih jugoslovanskih osebnostih, ki so živlele in delovale na Dunaju.

Milena Merlak

Ziljska Bistrica

»Predigra« k volitvam v farni svet Ziljske Bistrice je stala v znamenju koncentrirane akcije pod iniciativo dveh oseb (Heidi Millionig-Mševclja) in učitelj Lojz Leiler), ki sta pripravila posebne tiskane sezname kandidatov za farne svete in agitirala od hiše do hiše. Ni čuda, da ob predpisanem ravnanju ostalih občanov (ki se sicer vneto trudijo za delo v fari) taka akcija vodi do kratkoročnega cilja — v odbor so bili izvoljeni le tisti, ki sta jih omenjeni osebi predlagali.

ki ga v fari ne manjka, je drugo vprašanje.

Star lisjak zalaja: „Danes sonce kakor led mrazi, danes vse stoji na glavi — kakor ogenj sneg gori. Riba pesmico zapoje, bela žaba rezgeta, krt pa razprostira krila in na luno sfrfota.“

Bolhica prekucne slona, mačko sne požrešna miš, polž pa kakor zajec skače, za ves svet ga ne uloviš!“ Pa še to lisjak zalaja: „Nič vas nisem nalagal, sem vas le po žabjo dlako, po april sem vas poslal!“

ŽREBIČEK IN CESTA

Ko je bil še majhen, je prosil: „Mama, kupi mi ,majhnega, !“ „Ne“ sem rekla. „Ne morem. Šaj vidiš, kako tesno je v najini .“ „Potem mi kupi !“ je dejal sinko. „Le kam naj postaviva ?“ sem vprašala. „Šaj nimava ne ne .“ „Potem mi kupi vsaj !“ je ponovil odločno in užaljeno. „Jahal ga bom po Cesto pa vendarle imava.“

Otrok in kamen

Ob cesti stoji močno vkopan v zemljo temnosiv obcestni kamen.

Pa pride k njemu otrok in ga vpraša: „Ti, pravkar sem videl sedeti na tebi ptičko. Tako lepo je pelal! Kajne, da si je bil zelo vesel?“

„Nič,“ pravi kratko in hladno kamen. „Nič,“ se začudi otrok. „A včeraj je sedel na tebi star, tuj mož. Videl sem, da je jokal. Ta pa se ti je vendar hudo smilil?“

„Nič,“ pravi kamen. „Nič? Nerazumljivo! A če te poleti vsega ožge sonce s svojimi pekočimi žarki, pa se jih ne moreš ubraniti, ker ne moreš nikamor v senco, pa ti je vendar nerodno in se jeziš na sonce?“

„Nič,“ pravi kamen. „Čudno, čudno! A kadar nate vso noč in ves dan pada dež, ti je vendar pusto, ko nimaš strehe?“

„Nič,“ pravi kamen. „No, pa pozimi, ko je tako mraz in jaz še v svoji topli suknjici ne grem rad

iz sobe, te pač zebe in ves drgetaš!“

„Prav nič!“

„Nič?“ Kakšen pa si vendar! A če te s tole palico krepko udarim, te tudi to nič ne zaboli in ne razjezi?“

„Prav nič,“ pravi kamen. „Glej, neobčutljiv sem za dobro in slabo, za bol in radost. Zato mi pravijo ljudje „Kamen.“ So pa tudi nekateri, ki so neobčutljivi za dobro in zlo, za bol in radost. Da imajo v prsih kamen namesto srca, govore o njih. Teh se varuj, otrok moj!“

Ksaver Meško

»MLADI ROD«, šolski list za koroško mladino, za marec in april prinaša spet celo vrsto z ljubeznijo pripravljenih prispevkov o pomladi in Veliki noči. Bogato je ilustriran; tako nagovori tudi tiste, ki niso bogve kako navdušeni nad branjem. Predšolsko mladino posebno nagovarja že tradicionalna 2. stran ovitka, katero bi kazalo izdati v zbirki, ki bi prav pri tej mladini našla veliko število navdušenih bralcev in bi jo pripravila na poznejše branje celotnega Mladega roda. Tudi za mlada srca odraslih je Mladi rod zelo pripraven, naroča se na naslovu glavnega urednika Tomaža Ogrisa: A-9065 Ebental/Žrelec, Werouzach/Verovce 4. Cena: 10.— šil.

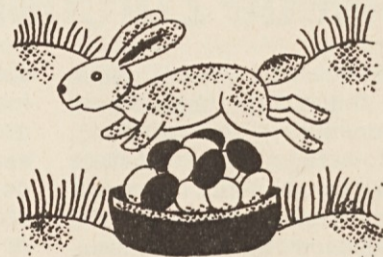
Kje so skrite pisanke?

Glejte, glejte:

Zajček ravno zdaj je mimo tu hitel!
Kam le jajček nam je rdeči del?
Morda sem pod pot?
Ali tam za . . . . . ?
Morda v to košaro?
Ali v mamino . . . . . ?
Morda na gumno tja v seno?
Ali v gnezdo zunaj na . . . . . ?
Morda spodaj v ta predal?
Ali v sestri dolgi . . . . . ?
Morda tja na hišni vrt?
Ali pod namizni . . . . . ?
Morda ven na temno vežo?
Ali pa v leseno . . . . . ?
Iščite, iščite pisanke!
Vaše so, če jih najдете!

Morda v sobi so za stensko uro?
Morda v hlevu tam pod črno . . . . . ?
Morda le pri rjavi kravi?
Morda pa v zeleni . . . . . ?
Morda še v hladilniku?
Ali na . . . . . ?
Gotovo pa na koncu pirhi skriti so v shrambi na polici v starem, lepem . . . . .

Herman Germ

Valentin Polanšek

Križ s križi

105.

Ko se je zмотa pojasnila, je bil poparjen. Mladci so mu zapeli tisto „In dunkler Stunde“. Skušal je biti človek, pa mu ni uspelo. Preveč je imel „gajsta“ v kosteh. Končno se pojavi vodič od sinoči. Tudi on je bil SS-ovec. A čisto drug tip. Poznalo se mu je, da študira glasbo.

— Užitek je doživeti tako pristno petje v tem tako nemuzikaličnem času! je dejal za slovo, ko je po zajtrku privedel dijake spet v hotel Miklič. Miklič, je pomislil dijak, ali je tukaj bila tista učiteljica doma, ki je za časa Schuschnigga poučevala v trgu?

Čez dan so imeli prosto. Nekaj denarja so jim razdelili. Bile so Lire. Spet so padale pikre na konto Mussolinija.

Porazgubili so se po dvojkah in trojkah v bližnji ulice kolodvora. Zijala bi prodajali in kaj kupili, a kaj . . .

Dijak se je skoraj zaletel v črni plašč SS-ovca. In ga spoznal. On pa njega. Bil je zadnji učitelj iz do-

mače grape. Odkar je bil nastavljen na Gorenjskem, je imel možnost, da se popelje z uniformo v Laibach pa kupi kaj, kar tisočletni rajh že dolgo ni več imel. Šop lir je stisnil dijaku.

Dijak pa jih je nekaj razdelil med Ponta in Walterja.

Res so odkrili trgovino pa nakupili nekaj drobnarij: česalnike, žepna zrcala, svinčnike, beležnice, razglednice, spominke.

Lepi dan je pokvarila sirena. V hotelskem zaklonišču se je še pojavil dedec, ki je za pfenige prodajal koščke čokolade. Fantje bi ga kmalu izpraznili, ko ne bi takoj na licu mesta močno dvignil ceno . . . in samo za lire.

Celo soboto, 9. decembra 1944, je dijak preživljal v mrzličnem pričakovanju. Zvečer gredo v opero!

On prvič!

Prijatelj Karel pa je bil že poprej tukaj, ko so junija prvič peli po ljubljanskih vojaških lacaretih.

In Karel je videl „Carmen“. Koliko mu je pripovedal o tem. Pa prepeval slavno Torerovo arijo.

Skupaj sedita v operni hiši in študirata program Massenejeve opere „Manon“. Dijak bere med drugim: „Musikalische Leitung Dr. D. Švara, Spielleitung C. Debevec, Manon Lescaut, V. Heybal, Chevalier Des Grioux Janez Lipušček, I. Gardist F. Langus, II. Gardist I. Mencin . . . pa še: E. Barbič, A. Jančar, V. Janko, M. Sancin. M. Dolničar, A. Perko . . . in: Chorleiter: S. Hubad . . . Kostüme: D. Kačer . . .

Dijaku se je zdelo, da je že celo večnost v čisto drugem svetu. Tukaj so velika slovenska imena. Tukaj diha nekaj, česar ni na Koroškem ne v Kranju. Tukaj je vplivala nanj neka sila, da je že davno pozabil, da nosi na sebi modrikastočrno hajot uniformo, ki je namenjena za gala-izhode in posebne nastope. Zunanost tukaj v ljubljanski operi ničesar ni štela. Tukaj je vladal neki genius loci, ki je izbrisal vso plehko vsakdanjost bodisi ob vojaških dogajanjih bodisi po občeločloveški tegobi.

Sedel je tako, da je videl tudi orkester v globini pred odrom. Same nepoznanosti! Strmel je! Dobe-sedno zijal! In kulise! In nastopajoči! Kod se jemljejo? Se pojavijo in spet zginejo kot sanjske podobe! Orkester jim spleta čudovita krila, da sfrlijo v nedogled in brezčasje. Očarljivosti so tako vseobsegajoče, da gledalec-dijak ne živi več v zdajšnjosti! Prsi mu odpre sopranistkino gostolenje, srce se mu široko razcvete ob tenorjevem snubljenju! Samo eno je: Ljubezen in čar in melodije in življenje!

Ljubljana se je kot operna melodija naselila za vselej v dijakovi duši . . .

Prišla je predavat višja hajot-živina iz Berlina, da je orisala krvavo resno zadevo letošnjega 20. julija. Poveljevala je tistega SS majorja Romerja, komandanta berlinskega stražnega polka, ki je po lastni iniciativi izpraznil „гнездо в Бендлерстраße okoli zatrotiških generalov in izdajalčevskega atentatorja polkovnika von Stauffenberga“.

Visok poraz za SAK — 0:7

Na »domačem terenu«, na igrišču celovške Policije, je slovensko moštvo doživelo najhujši poraz v enajstletni zgodovini kluba. Še vedno morajo odborniki prosjačiti po Celovcu za igrišče, ker Koschatovo še ni na razpolago. Tako je za naše nogometaše izraz »domače igrišče« postal prav tujka. Nedeljo za nedeljo morajo igrati tam, kjer jim po mili volji pač dovolijo uporabljati (seveda za denar) igrišče. Treningi se še vedno lahko odvijajo samo v telovadnici, medtem druga moštva trenirajo na prostem že najmanj en mesec. Vse to so okoliščine, ki so sigurno tudi vplivale na ta visoki nedeljski poraz.

Minulo nedeljo je SAK imel v »gosteh« moštvo iz Borovelj. V prejšnjih srečanjih so boroveljčani bili za SAK razmeroma »lahki« nasprotnik. Tokrat pa se je stvar odvijala povsem drugače. Nasprotno moštvo je vodilo že po dvaindvajsetih minutah z 3 : 0. Ta nedelja pa tudi za vratarja Ahlina ni bila zelo »svetla«. Vsi trije goli so padli ne samo, ampak tudi po napakah vratarja. Enkrat je golman moral po žogo v mrežo, ko mu je nasprotni igralec zabil gol iz tki. »mrtvega kota«. Drugič pa je moral po žogo za črto, ko je nasprotnik iz prostega strela pred kazenskim prostorom povisal rezultat. Naš vratar je postavil »zid«, sam pa je »čakal« na žogo za zidom...

Po polčasu se je nadaljevala ista pesem na strani SAK: obramba je plavala, velikokrat je »utoniła«, vezni igralci niso prav vedeli, kaj naj na igrišču počnejo, napadalci pa so žonglirali z žogo, da je bilo veselje. Goli za boroveljčane pa so padali in padali in še bi padali, če bi tekma trajala dalj kot poldruge uro.

Že kar v začetnih fazah drugega polčasa se je poškodovani vratar Ahlin. Njega je nadomestil Janko Malle, toda boginja Fortuna tudi njemu ni stala ob strani. Štirikrat je moral nastopiti žalostno in težavno pot, ki vodi preko črte v lastni gol...

Krona poraza pa je bil Marjan Velik, ki si je s svojim obnaša-

njem in igranjem »zaslužil« spomladanskega prvenstva prvo ređo »rožo« — sodnik ga je izključil.

Nedeljsko igro je treba brž pozabiti ter se pripraviti na naslednje srečanje na »domačem« terenu proti moštvo iz Šentpavla.

Ob koncu pa je treba omeniti še en škandal, ki pa je hujši kot rezultat 0:7. V odmoru med prvim in drugim polčasom je sodnik Stockhaus pokazal, da je »nevtralni mož«. Sekcijskemu vodji je dejal, da naj SAK opusti nogomet in se raje uči nemškega jezika. Koroška športna zveza pa ima za SAK na razpolago res nevtralne sodnike!

Postava: Ahlin, (Malle), Perč, Velik, Babšek, Woschitz, Luschnig, Kreuz, (Gregorič), Zablattnik G., Fera, Drnovšek, Polanšek.

Moštvo SAK pod 23 pa je po remiju, ki ga je doseglo na prvi tekmi proti Dobri vasi, odneslo proti boroveljčanom 2 točki. Tudi tokrat je bil izključen igralec SAK. Tekma se je končala 2 : 0. Gole pa sta dala Hobel in F. Wieser.

IGRE SAK: Igrišče v Žvabeku

V soboto, 28. marca,
ob 15. uri
SAK pod 23 — ASC Šentpavel pod 23

V nedeljo, 29. marca,
ob 15. uri
SAK I — ASC Šentpavel I

Ob 13.15 predigra:
Žvabek I — Reichenfels I

Na srednji skakalnici — Puikkonen

Že v soboto je bilo kakšnih 15.000 gledalcev priča izjemno dramatičnemu boju za predzadnje točke v svetovnem pokalu. Še zlasti po prvi seriji, ko je Ruud že izgubil vse možnosti povečati naskok, Koglerju pa jih je ostalo le malo, da bi tekmeča prehitel.

Prepričljivo je namreč vodil Kanadčan Bulau, ki je s 95 m dosegel največjo daljavo dneva, sledil pa mu je tesno le Puikkonen, ki pa je bil tudi izredno dobro razpoložen.

V drugi seriji je prišlo do velikih sprememb, kajti mnogi skakalci so si z napakami poslabšali uvrstitev. Na koncu je Finec le slavil pred Kanadčanom, Kogler je zdrknil na 13. mesto.

Odločitev v svetovnem pokalu sta Ruud in Kogler tako vnovič prenesla prav na zadnjo tekmo, ki je nato res prinesla največjo napetost, kar si jo je bilo moč zamisliti. Kogler je tako prav v Planici dosegel svoj drugi veliki uspeh, kajti na sosednji velikaniki je pred dvema letoma osvojil tudi naslov svetovnega prvaka v poletih.

Norvežan Dago Holmen Jensen
(Foto: J. Žnidaršič)

Zaključni smučarski skoki v Planici

Armin Kogler — svetovni prvak

V nedeljo, 22. marca, so v Planici skakali na 90-m skakalnici. Ta dan je morala pasti tudi odločitev o zmagovalcu svetovnega pokala za skakalce. Vodeči na lestvici je bil Norvežan

Zmagovalac svetovnega pokala 21-letni Armin Kogler (Foto: J. Žnidaršič)

Roger Ruud, za njim je Avstrijec Armin Kogler zaostajal samo za eno točko. Če bi Ruud bil uvrščen pred Koglerjem, bi dobil svetovni pokal on. Kogler pa bi

moral zasedeti najmanj drugo mesto. Tako je bilo izhodišče v nedeljo dopoldan.

V prvem zaletu je Kogler skočil 134,5 m, kar je novi rekord na tej skakalnici. Za njim je Finec Jati Puikkonen sfrkal celo na 135 m in, ker se je pri tem hudo poškodoval, je žirija skrajšala doskočno stezo za dva metra. Hkrati je anulirala vse dotanje rezultate. Tekmovanje se začelo znova. Na skrajšani stezi je Kogler poletel kar na 136 m, pritisk pa je bil tako močan, da se je uprl na sneg. Ponovno so skrajšali doskok, tokrat za 4,5 metrov.

Kjer se je skakanje in vse procedure zavleklo daleč v popoldan, je žirija zaradi časovne stiske sklenila vrednotiti samo enega namesto obeh regularnih skokov. Koglerju je uspelo, da je tudi po tretjem zaletu in poskusu obdržal živce in pristal je pri 102 metrih. Samo Norvežan Holmen-Jensen ga je prekosil in s tem postal tudi najboljši dneva ter zmagal na 90-metrski skakalnici. Avstrijec Alfred Groyer je postal tretji. Koglerju je tako uspelo osvojiti trofej za svetovni pokal. Nasledil je lanskega dobitnika svetovnega pokala Groyerja. Simpatični Norvežan Ruud je z zaostankom štirih točk na letošnji lestvici svetovnega pokala drugi.

REZULTATI

VELIKA SKAKALNICA: 1. Jensen (Nor) 109,1 (105), 2. Kogler (A) 106,4 (102), 3. Groyer (A) 103,5 (101), 4. Collins (Kan) 101,1 (100), 5. Mobekk (Nor) 95,3 (98), 6. Bauer (ZRN) 88,2 (94), 7. Deckert (DDR) 87,8 (93), 8. Fijas (Pol) 87,3 (93), 9. Bremseth (Nor) 86,5 (91), 10. Bögseth (Nor) 84,5 (91), 11. Levorstad (Nor) 84,1 (90), 12. C. Schwarz (ZRN) 83,1 (90), 13. Bobak (Pol) 82,6 (90), 14. Bergerud (Nor) in Felder (A) po 82,2 (89).

SREDNJA SKAKALNICA: 1. Puikkonen (Fin) 265,8 (93, 92), 2. Bulau (Kan) 258,3 (95, 87,5), 3. Zitzmann (NDR) 246,6 (89,5, 88,5), 4. Grojer (A) 244,3 (88, 87), 5. Rigoni (Ita) 240,2 (88, 86), 6. Wallner (A) 238,0 (88, 84), 7. Ulaga (Jug) 237,0 (88, 84), 8. Neuper (A) 236,6 (83,5, 87), 9. Bergerud (Nor) 234,9 (87, 84), 10. Klausner (ZRN) 233,4 (89, 82), 11. Jensen (Nor) 231,7 (89,5, 82), 12. Collins (Kan) 231,0 (87,5, 82), 13. Kogler (A) 230,6 (89,79), 14. Ruud (Nor) 229,5 (86,5, 83), 15. Jagi (Jap) 227,5 (87, 80).

SVETOVNI POKAL — POSAMEZNO: 1. K O G L E R (A), 205, 2. Ruud (Nor) 201, 3. Bulau (Kan) 179, 4. Neuper (A) 166, 5. Puikkonen (Fin) 162, 6. Saetre (Nor) 142, 7. Wallner (A) 127, 8. Bergerud (Nor) 124, 9. Mobekk (Nor) 91, 10. Kokkonen (Fin) 90, 11. Lipburger (A) 88, 12. Bremseth (Nor) 81, 13. Ulaga (Jug) 66, 14. Felder (A) 60, 15. Collins (Kan) 59.

EKIPNO: 1. Avstrija 983, 2. Norveška 976, 3. Finska 412, 4. Kanada 254, 5. ZDA 130, 6. Jugoslavija 101, 7. NDR 94, 8. ZRN 80, 9. SZ 78, 10. ČSSR 62, 11. Italija 52, 12. Poljska 39, 13. Japonska 35, 14. Švica 21, 15. Švedska 4, 16. Francija 1 točka.

Namizni tenis tudi na Obirskem

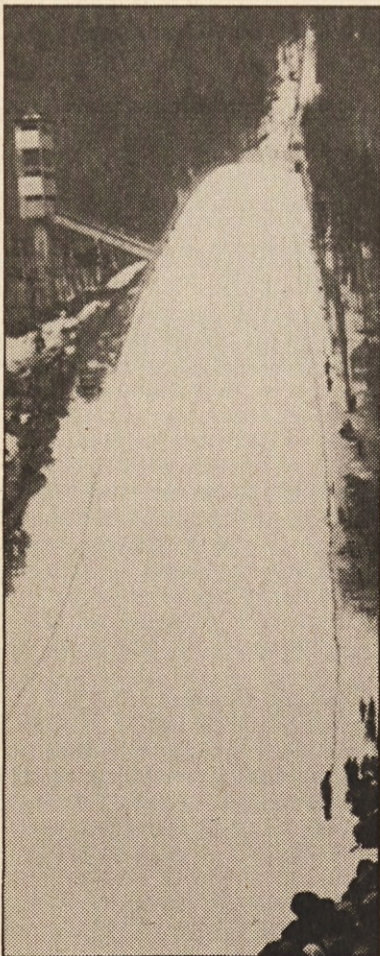
Že nekaj let na Obirskem in okolici igramo namizni tenis. Ta vrsta športa se nam je zdela zanimiva, zato smo lani ustanovili namiznoteniško sekcijo. Koroška namiznoteniška zveza nas je dodelila v drugi razred vzhod. Polni pričakovanja smo jeseni lanskega leta pričeli s prvenstvom. Igralci smo še brez rutine, zato smo v jesenski sezoni par tekem izgubili po nepotrebnem. Seveda so tudi slabi živci bili eden od vzrokov za poraze. Tako smo v jesenskem kolu zasedli le predzadnje mesto na lestvici; dosegli smo štiri točk.

Rezultat, ki smo ga dosegli v jesenskem kolu, je nas privedel do spoznanja, da brez treninga ne bo uspehov. Zato smo v božičnih počitnicah mnogo trenirali ter se dobro pripravili na vignetno sezono. Prvo tekmo vignetnega prvenstva smo odigrali proti Frantschachu, ki je zasedel tretje mesto na lestvici. To tekmo smo presenetljivo zmagali s 7:3. Točke za naše moštvo so dosegli: Zdravko Smrtnik (3), F. Jožef Smrtnik (2) in Janez Ojster (2). Naslednjo tekmo smo odigrali proti moštvo iz Kotmare vasi ter tudi tokrat zmagali s 7:3. Točke za naše moštvo: Justin Polanšek (3), Vladimir Smrtnik (2), Gerhard Brumnik ter dvojica Smrtnik/Polanšek. Po takih rezultatih smo seveda bili precej samozavestni ter zmagali tudi tretjo B igro, in sicer proti Kelag A iz Celovca. Polanšek, Smrtnik, Ojster vsak po 2 točki, četrto igro smo morali odigrati brez standardnih igralcev (Polanšek, Ojster). Tokrat smo izgubili z 1:9.

Peto tekmo pa smo igrali doma proti Liebenfelsu. Jeseni smo tam izgubili. Povsod po dvoranah, kjer smo igrali, so bili obešeni »Burgerjevi plakati« in tudi ljudje so bili zelo neprijazni. Zato smo se še posebej potrudili in jih z lahkoto premagali s 7:3. Zdravko Smrtnik (3), Polanšek (1), Ojster (2) in dvojica Smrtnik/Polanšek. Te zmage smo se zelo veselili.

Zadnjo tekmo pa smo igrali proti Šentvidu in moštvo premagali z 8:2. Točke: Zdravko Smrtnik (3), Polanšek (2), Ojster (2) in dvojica Polanšek/Zdravko Smrtnik.

Na tem mestu bi se rad zahvalil tudi dr. Auguštinu Brumniku, ki nas vozi na tekme, ter da za nas žrtvuje toliko prostega časa.

Pogled na skakalnico v Planici

Niti vodilni v svetovnem pokalu Ruud, niti njegov edini nasledovalec Kogler na treningu v Planici na srednji skakalnici nista pokazala kaj posebnega. Očitno tega tudi nista hotela. Kogler, ki sicer ni ravno posebej razpoložen za razgovore, posebej seveda ne pred tako važno odločitvijo v Planici, je vendarle sprejel izziv Ruuda. On je namreč trdil, da je Kogler favorit za zmago svetovnega pokala. Kogler je na to trditve odgovoril: »Najbrž to Roger pravi zaradi tega, da se s tem samega sebe psihično razbremeni. V treningih sem skakal slabo, toda tekma je zame čisto nekaj drugega.«